

Saim Uysal

FED faiz kararı, fiyat istikrarı ve finansal istikrar

Amerikan Merkez Bankası Federal Reserve (FED), oldukça bir şahin politikayla gösterge faizini 75 baz puan arttırdı. Bu artış son 28 yılın en yükseğiydi. Beklentilerin yüzde 90'ın üstünde aynı yönde olması ilginçti. İletişim başarısının ne kadar güçlü olduğunu görmüş olduk. Söylemleri ile piyasayı önceden bu kararı satın almaya yöneltmişti. Bu artırım sonrası dünyada da faiz artırımları başladı. Dünyadaki neredeyse tüm merkez bankaları enflasyonu "geçici" diye öngördükleri ve erken sıkılaşmaya gitmedikleri için özeleştiride bulunurken bir tek bizim merkez bankamız bu genelin istisnası olarak yerini koruyor. FED, bu yılın geriye kalan dört toplantısında da 50 baz puan faiz artışı öngörüyor. Aynı anda Haziran ayından itibaren bilanço küçültmelerinin başlayacağı göz önüne alınacak olursa bu artış sonrası finansal koşulların daha da sıkılaşacağı, doların değer kazanacağı, iktisadi faaliyetlerin yavaşlayacağı beklentisi hakim. Gelişmekte olan ülkelerde ve bizde borçlanma maliyetleri artacak, sermaye çıkışları yaşanacaktır.

Yeni koşullar tüm dünyada olduğu gibi bizde de finansal istikrarı olumsuz etkileyecek. Bilindiği üzere makroekonomik istikrar için öncelikle fiyat istikrarı ve beraberinde finansal istikrar vazgeçilmez ön koşullar. "Fiyat istikrarı; para politikasının uzun dönemli temel amaçları olan büyüme ve istihdama yönelik olarak ekonomik birimlerin karar alma süreçlerinde etkili olmayacak ölçüde düşük ve istikrarlı bir enflasyon oranını ifade eder. Fiyatların istikrarlı seyretmesi, ekonomik birimlerin daha sağlıklı bilgiye dayanarak karar alması ve kaynakların etkin bir şekilde dağılmasını sağlar. Böylece düşük enflasyonla risk primlerindeki azalış sayesinde reel faiz oranlarının düşmesi yatırım kararlarını olumlu destekler." (TCMB web sayfası) Aynı sayfada; bankanın temel amacının fiyat istikrarını sağlamak olduğu, istikrarın fiyatların

hiç değişmemesi değil uzun süren yükseliş veya düşüşlerin önlenmesi anlamına geldiğini ve böylece TL'nin satın alma gücünün güvenilirliğinin korunduğu demek olduğu açıkça belirtiliyor.

İzlenen yeni ekonomi modeline geçeli dokuz ay oldu. Geldiđimiz nokta; son on yılın en yüksek cari açığı, son yirmi yılın en yüksek enflasyonu. Her geçen gün üç haneli enflasyonu görme ihtimalimiz yükseliyor. TCMB eski başekonomisti Prof. Dr. Sayın Hakan Kara hoca 800'ü geçen mevcut CDS oranlarının döviz cinsi dış borçlar için yüzde 35 iflas olasılığına işaret ettiğini belirtiyor. Fiyat istikrarının geldiği bu seviyeden sonra maalesef finansal istikrar konusunda da FED faiz kararı sonrası olumsuz gelişmeler yaşama ihtimali artıyor. TCMB web sayfasındaki finansal istikrar açıklamalarına gelince; "Finansal istikrar, genel olarak finansal sistemin dengelerini bozabilecek beklenmedik durumlara karşı ekonominin dayanıklılığı olarak tanımlanır. Son dönemde yaşanan küresel ekonomik gelişmeler finansal istikrarın da fiyat istikrarı gibi makroekonomik istikrar için bir ön koşul olduğunu göstermiştir". Ekonomik ve finansal durum göstergelerinin seyrine bakacak olursak finansal durum göstergesi endekslerinin yaklaşık yedi aydır düşüşte olduğunu görmek mümkün. Geçen ayki FED'in 50 baz puanlık faiz artırımını bile aylık bazda endekste yüzde 1,60 oranında düşüş yaratmıştı. (Capital dergisi, konjonktür. Cem Çakmaklı) Ekonomik durum göstergesinde de son aylarda yavaşlama söz konusu. FED'in 75 baz puanlık son faiz artırımından sonra bu göstergelerin daha da olumsuz etkileneceği kesin gibi. Kısa vadede ekonomik durgunluk sinyalleri alınıyor.

Para politikalarının başarısından söz edebilmek için hem fiyat istikrarı hem de finansal istikrarın birlikte optimum seviyede olması gerekir. Bugün her ikisinden de sınıfta kalmış durumdayız. Liralařma stratejisi adı altında dolarizasyon oranını kur korumalı hesaplarla yüzde 72 ye çıkardık. Üç haneli enflasyona gidiyoruz ÜFE ile tarım ÜFE oranları zaten üç haneli. Gıda enflasyonu yaz ayları gelmesine rağmen hala yükseliyor. Kur korumalı hesaplar, kısmı sermaye kontrolleri, politika faizini artırmadan indirekt yollarla TL'ye güven sağlanmaya çalışılması, risk primlerinin sürekli olumsuz anlamda rekorlar kırması her iki istikrarın (fiyat ve finansal) olmadığını dolayısıyla bu para politikası ile bir yere varılamayacağını açıkça gösteriyor. Bu başarısız politikaların Hazine, TCMB, Kamu Bankaları aracılığıyla seğıimlere kadar sürdürülmesi her geçen gün ekonomik hasarı büyütüyor.